

တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံ လၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ် (Voluntary Assisted Dying)

Karen

သဲးဒီးပုၤဂ့ၢ်တၢ်တၢ်ဖီၤကမံးတၢ်အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်

ဖဲလၢယုၤ ၂၀၁၆ န့ၣ်, ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိကမံးတၢ် (cross-party Parliamentary) တဲသကိးဘၣ်ယးအတၢ်ဆၢတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ် ထွဲ တၢ်မၤကတၢ်တၢ်ဆိၣ်မူအတၢ်ယုၤတဖၣ် (End-of-life Choices) အတၢ်ဟံးဖျါလၢဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကမံးတၢ်မၤ တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ၄၉ ခါ, ၂၉ ခါဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်တၢ်တၢ်ဆိၣ်တၢ်ဆဲးထွဲကွၢ်ထွဲ ဒီး ၁၈ ခါန့ၣ်ဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဆဲးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်တၢ်ကျဲၤလၢအပတၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ် ပၣ်ယုၣ်ဒီးသဲးဒီးတၢ်မၤအတၢ်ကူၣ် လၢကမၤစၢၤပုၤဘူးကသံတဖၣ်ဒီးယုၣ်ထီၣ်ပဒိၣ်လၢကမၤကဲထီၣ်လိၣ် ထီၣ် တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကမံးတၢ်မၤအတၢ်ဆၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါအီၤအါပုၤတဝၢ ၁၀၀၀ တဝၢဒီးပုၤစဲၣ်နီၤအတၢ်ဟံးဖျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမံး တၢ်ထုးန့ၣ်ဟီၣ်ဒိၣ်ဘီမုၢ်တၢ်ယုၤသ့ၣ်ညါဒီးထံကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်အတၢ်လၢခီဖျါလၢ အဒုးဖိးသဲးဒီး တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢ တၢ်ဒၣ်စ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး

လၢလၢဒိၣ်စ့ဘၣ်အပူၤ, ပဒိၣ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤလၢ အဝဲသ့ၣ်ဆၢတၢ်ဒၣ်အိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘျၢသဲးလၢကဒုးဖိးသဲးဒီး တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢ ဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ် လၢပုၤဘိးထီၣ်ရၢဖိတဖၣ်အဂီၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆိၣ်မူဘူးကတၢ်အဂီၢ်ဒီးတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢလၢအနးဒီးတၢ် ကူၣ်အီၤသ့တဖၣ်, လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢအအိၣ်ဂၢၢ်စံၢ်ကျါဒီးအတူၢ်တန့ၢ်ခိၣ်တကဲဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျၢသဲးလၢတၢ်ဆၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အီၤန့ၣ် ကဘၣ်ဘၣ်လိၣ်ဖိးမံးဒီး ပုၤတဝၢအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး ၄၉ န့ၣ်လီၤ.

ဝံးဒီးဘျီၣ်ဒိၣ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢတၢ်ဆၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢပဒိၣ်အအိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးန့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်သဘျၢတၢ်ဖးလၢဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢ ဖိတဖၣ်အဂီၢ်, အခိၣ်ညိၣ်ထံဂ့ၢ်ကီၢ်သဲးပၣ်တံၣ်တဖၣ် လၢတဖၣ်ယံးအဝဲသ့ၣ်အကရၢဖိတဖၣ်လၢကဟးဟ့ၣ်တၢ်ဖး လၢကျဲတဘီအပူၤဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

ကမံးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

- ကမံးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလၢ တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ်တၢ်မၤအတၢ်ကူၣ်န့ၣ်ပျဲပုၤသးပုၤတဖၣ် လၢအိၣ်ဒီးတၢ်မၤတၢ်ဆၢတၢ်သ့တဖၣ်, လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢလၢအနးဒီးတၢ်ယါဘျါအီၤတန့ၢ်လၢတဖၣ်ဒီးပုၤလၢအသးသမူဘူး ကကတၢ်တဖၣ် လၢကဟ့ၣ်လီၤတၢ်တီၤမၤစၢၤလၢတၢ်ကသံလၢတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်သရၢဒီးပုၤဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ချ့တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢ တၢ်မၤစၢၤပုၤဘူးကသံ အပူၤကသ့န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မတၢ်စူးကါတၢ်မၤစၢၤတၢ်ဆဲးဒီးသံလၢဟဲလၢအသးအတၢ်ဆၢတၢ်ဒၣ် ကသ့လဲၣ်.

- ပုၤဝဲန့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ် -
  - o ပုၤသးပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ဆၢတၢ်တၢ်,
  - o ပုၤအိၣ်ဆိးပတီၢ်မ့ၢ်ဖဲ Victoria ဒီး ပုၤအိးစကြုလယါဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤအိၣ်ဆိးထီၣ်,
  - o ဖဲအသးသမူကတၢ် (ကစူးကွံးသး အကတၢ်တန့ၢ် မ့တမ့ၢ် လါတဖၣ်)
  - o တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢလၢအနးဒီးတၢ်ယါဘျါအီၤတန့ၢ်လၢလၢကတီၢ်ယံးဒီး တူၢ်တန့ၢ်ခိၣ်တကဲ လၢတၢ်ကမၤကဲညါလီၤအီၤတသ့ လၢပုၤဆၢအတၢ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်အပူၤ,
  - o ယုၣ်ထီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ.

- ငှားနဲ့တံလှထိုင်အကူအကျိုးလေး တစ်မေးပေးပေးကုသ အင်္ဂါဒီးမေးတံလှထိုင်အံသးဘျီ - မေးတံလှထိုင်လေးထီး ခိန်, ကွဲးယုထိုင်လေးထိုင်ခိန်ဒီးပုအုတ်သးလေးအသးဘျီခံဂါအတံဆဲးလီမံ, ဒီး တံလှထိုင်လေးထီးခိန်လဲကတံ, ဒီး
- ကဘတ်တံသမံသမီးအီလေးတံသဘျီအပူခီဖျိဂံခိန်ထံးဒီးကသံဂံသရဲဂါန့န့လီ, တံအံကမုတ်အဲသ့အမူအဒါလေး ကမေးလီတံဝဲလေးပေးအံဘတ်တံဘီးဘတ်သ့ညါအီဘတ်ဘျီးဘတ်ဒါ, မေးညုတ်မံသးမံပေးတဂါအံအတံလှထိုင်ဂါကျါ ဒီးဘတ်တံသမံသမီးတံလှထိုင်လေးထိုင်ခိန်ဒီးအဂုတ်အပီလဲန့န့လီ.

မုတ်မေးတံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံဆဲးတံဒဲးတဲ တသ့လဲ.

- တံဟ်ပနီတံကြဲးဝဲဘတ် တံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံဆဲးတံဒဲးတဲအင်္ဂါန့န့ယံးခိန်မေး, ဒီးပုလေးလဲတဖန်န့န့ ကဘတ်တံကွဲးကဟ်ကွဲးအီလေး တံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံဆဲးတံဒဲးတဲ အင်္ဂါလီ-
  - ပုလေးအတံဘတ်ခိန်န့တံဆါနးနးကလဲဒါ
  - ပုဖိသံလေးအသးအိန် ၁၈ နံန့အဖိလဲ
  - ပုလေးအတံအိန်မူတကတံဖဲ အကတံတန့် မုတမုတ် လဲတဖန်အပူ
  - ပုလေးတအိန်ဒီးတံဆုးတံဆါလေးအနးဒီးတံယါဘျီအီတသ့
  - ပုလေးတတံဘတ်တံဆါလေးကတံဖိယံဒီးတံတန့ခိန်တန့တဖန်
  - ပုလေးမေးတံလှထိုင်လေးအနီကစံဒဲးတဲတသ့တဖန်န့န့လီ.
- ပုလှထိုင်ဆိ လေး တံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံဆဲးတံဒဲးတဲတသ့, အဒိ, တံကွဲးထွဲတံတံကွဲးလေးအဆိ မုတမုတ် တံကွဲးထွဲလဲလဲလေးအပတံထိထိုင်တဖန်န့န့လီ.
- ပုအဂါတဂါယုထိုင် တံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံဆဲးတံဒဲးတဲ လေးပုအဂါတဂါအလီတသ့ဘတ်န့န့လီ. တံယု ထိုင်န့န့ကဘတ်လဲလေးပုအနီကစံဒဲးအဆိဒီးထိတံကဘတ်မုတ်လေးတံသးအုတ်အဖိခိန်န့န့လီ.

လေးတပတီ

- ကမံးတံဟ်လီလေးတံမေးအတံကွဲးလေးအဖျိဖျိဖျါလေးတံမေးပေးပေးကသံ တံဘျီသဲးအင်္ဂါ, နီလဲဂု, ခါဆုညါတံမေးန့န့လိန် ဘတ်တံဟံးမူဒါလေးကဒုးအိန်ထိုင်တံမေးလေးတံရဲဂါဖဲမေးအီသ့ ယုတ်ဒီးတံအိန်ဒီးတံဒီးသဒါလေးအဂါအကျါဒီးတံဒီးသဒါပု လေးတံမေးအီသ့ညီတဖန်အင်္ဂါန့န့လီ.
- ပဒိငှားအိန်ထိုင် ပုဖဲနီကဲတံတံဟ်ကွဲးကွဲးဟ်ဖဲကရ (Expert Ministerial Advisory Panel) (ပုကွဲးသ့ကွဲးဘတ်ကရ လေးအစံညီတံတံ) လေးအပုယုတ်ဒီး ပုဖဲနီလေးကသံဂံကသိ, သဲးတံသိတံသိဒီးပုပုဖုးကါတံတဖန်န့န့လီ.
- ပုကွဲးသ့ကွဲးဘတ်ကရလေးအစံညီတံတံအမူအဒါန့န့မုတ် ကရကရဲဒုးအိန်ထိုင်တံယုသ့ညါဒီးကမံးတံအတံဟ်ကွဲးကွဲးခီဖျိ ယုထိုင်တံကွဲးထံဆိကမိန်ဒီးပုဖဲနီအတံဟ်ကွဲးကွဲးတံဂုတ်ကွဲးလီလီတံလီဆဲး လေးအဘတ်ထွဲဘတ်ယုဒီးတံမေးခိန်ထိုင်လဲထိုင် ဒီးမေးထိုင်လိန်ထိုင် တံဒုးအိန်ထိုင်သဲးတံသိတံသိတံဖဲတံမေးအတံကွဲး လေးတံမေးတံအံခိန်ဒီးသံလေးလဲလေးအသးအတံ ဆဲးတံဒဲးအင်္ဂါန့န့လီ.
- ပုကွဲးသ့ကွဲးဘတ်ကရ မေးယုတ်မေးသကံးတံဒီးပုလေးအရဲခိန်တဖန်လေးအဆိဒီးတံထိုင်တံဆိကမိန်လေးအဘတ်ယုဒီးတံမေးအိန် ထိုင်ဒီးတံမေးထိုင်လိန်ထိုင်, တံမေးသကံးတံဒီးပုလေးတံသ့ညါဖဲနီဒီးတံလဲခီဖျိလေးကမေးတံထိုင်တံဆိကမိန်လေးအဂု ကတံ လေးကတံဖျါထိုင်တံဂုတ်တံပီလေးအဘတ်ထွဲဒီး တံသ့ကွဲးထံဆိကမိန်ထံဆဲးတံ လေးကနီလီမေးန့, အိန်ဒီးတံဒီးသဒါ လေး ကဒုးအိန်ထိုင် တံမေးအတံကွဲးလေးအသးအိန်မေးတံဒီး တံမေးပေးပေးကသံ လေးကျဲလေးအပူဖျဲန့န့လီ.
- တံမေးန့န့လိန်တံပီသကံးတံသ့ဝဲဒဲးတံတံပီဝဲကျဲတံဖဲတံမေးအကျါအကျဲအသနာတံသနာအသိး လေးအဒုးန့န့ဟ်ဖျါထိုင် တံဂုတ်တံပီအရဲခိန်ဒီးတံသံကွဲးတဖန်လေးကန့န့တံမေးတံစံညီဆဲးတံ လေးကဒုးအိန်ထိုင်တံသးအိန်မေးတံလေးတံဒုးအိန် ထိုင်သဲးတံသိတံသိတံမေးအတံကွဲး လေးတံမေးအီသ့ဒီးယုတ်ဒီးတံပူဖျဲလေးအဂါအကျါန့န့လီ.
- ပုကွဲးလိတ်တံကရကထုးထိုင်ဟ်လီ ကတံဘတ်စေးတံဟ်ဖျါလဲ လေးအုဖျိ ၂၀၁၇ အပူဒီးတံဟ်ဖျါလေးကတံဖဲလဲယုလဲ ၂၀၁၇ နံန့အပူန့န့လီ.

- လိင်ကဝီလောပူကူလိင်တက်ကရကကွာဲတဖဉ်ပဉ်ယုဉ်ဒီး -
  - တက်ကတီးအခီပညီတဖဉ်လတက်စူးကါအီလတက်ပဉ်ဖျါလခံကတက်အပူဒီးတက်ဒူးနဲဉ်ပဉ်ဖျါထီဉ်တက်အခီပညီတဖဉ်လတက်အလိဉ်ဘဉ်တက်ကွဲးပဉ်ဒီးအိဉ်ထီဉ်သဲစးတက်သိဉ်တက်သီလတက်အဖျါဖျါဖျါအဂီဉ်
  - မလီတက်လတက်တက်ပဉ်ဖျါထီဉ် ပုလတက်ပနီဉ်လတက် အိဉ်ဒီးအခွဲးအယာဲလတက်အကြားဝဲဘဉ်ဝဲလီတက်လီဆဲးလတက်သဲစးတက်သိဉ်တက်သီတက်ဖဲးတက်မအတကွီဉ်အပူန့ဉ်လီဉ်.
  - မစုလီတက်ဘဉ်ယိဉ်တမံလဲလဲလတက်ပုတဂါဒီးပုတဂါလတက်အဘဉ်ထွဲဘဉ်ယးဒီးတက်မစုလီတက်အိဉ်ဒီးသံလတက်ဟဲလတက်အသးအတက်ဆာတဲဉ်ဒဲးန့ဉ်လီဉ်.
  - မလီတက်တက်ပူဖျဲးလတက်ပဉ်ဖျါထီဉ်တက်ကီတက်ခဲဒီးတက်မအကျါအကျဲတဖဉ်လတက်သမံသမိးတက်လိဉ်ဘဉ်လတက်မစုလီတက်အိဉ်ဒီးသံလတက်ဟဲလတက်အသးအတက်ဆာတဲဉ်ဒဲးအဂီဉ်န့ဉ်လီဉ်.
  - တက်ဒီးသဒါလတက်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ကသံဉ်သရဉ်တဖဉ်အတက်သဘျုးလတက်သးအတက်သုဉ်ညါအဖီခိဉ်န့ဉ်လီဉ်.
  - တက်ဒူးအိဉ်ထီဉ်စးဖီကဟဉ်ပီညါလတက်ကွဲးထွဲပအုတက်လတက်အကြားဝဲဘဉ်ဝဲအဖီခိဉ်န့ဉ်လီဉ်.
  - တက်ဘဉ်ထွဲခိဆါလိဉ်သးကဒဲးဒီးတက်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့တက်ကွဲးထွဲတက်မအကျဲသန့လတက်အအိဉ်ပဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီဉ်.